

Eesti Keskkonnaühenduste Koja metsatöörühm

Keskkonnaministeeriumile

Teie: e-kiri 11.08.2021

Meie: 27.08.2021 nr 1-5/21/5154

Seisukohad Euroopa Liidu metsastrateegia kohta

1. Täname võimaluse eest esitada seisukohti ELi metsastrateegia 2030¹ kohta. Tervitame Euroopa Liidu (EL) lähenemist vaadelda ELi metsi terviklikult ning luua montoorimis- ja ohjamismehhanisme. Seni puudus väljaspool kaitsealasid ühtne metsade kaitset käsitlev regulatsioon, mistõttu on ühtse strateegia loomine vältimatult vajalik. Uued monitoorimis- ja järelevalvekohustused ei kujuta kindlasti endast üleliigset bürokraatiat, sest metsa puhul puuduvad ELis seni eelkõige väljaspool kaitsealasid muud ühtsed kontrollimehhanismid. Metsad ja nende kaitse on kogu kontinendi kontekstis ökoloogiliste katastroofide ärahoidmisel ning leevendamisel eluliselt tähtsad.

2. Metsastrateegia praegune versioon algab asendusefekti tähtsustamisega. Asendusefekt ei saa olla keskkonna kõrgetasemelise kaitse aseaine ning nimetatud efekti ületähtsustamine viib ökosüsteemide kahjustamiseni². Strateegia peaks lähtuma ja algama metsast kui ökosüsteemi kirjeldamisest, mitte asendusefekti käsitlusest. Strateegias on selle asemel vaja rõhutada keskkonna kõrgetasemelise kaitse põhimõtet ja jätkusuutlikkuse põhimõtteid, mis on ELi keskkonnaõiguse aluseks (Euroopa Liidu Toimimise Lepingu³ artikli 3 lg 3 ja artikli 21 lg 2 punkt f). Metsastrateegia peaks tervikuna tuginema ELi keskkonnaõiguse põhimõtetele, mitte minema nendega vastuollu. Praegune asendusefekti käsitlus soodustab metsa ökosüsteemidele kahju tekitamise ja läheb seega vastuollu linnudirektiivi⁴, elupaikade direktiivi⁵ ja sellekohase Euroopa Kohtu praktikaga⁶.

3. Metsastrateegias mainitud metsaistutus ei saa olla õigustus ökosüsteemide hävitamisele. Metsa istutamine ei ole kaugeltki võrdväärne vana metsa säilitamisega. ELi elurikkuse strateegias 2030⁷ niisugust vastuolulist käsitlust ei ole ja metsastrateegia peaks olema igas aspektis elurikkuse strateegiaga kooskõlas. Ökosüsteemidest saadavate hüvede ja kliimamuutuste leevendamise mõttes on tunduvalt kaalukam küsimus, kuidas käiakse ümber olemasolevate metsadega, mitte küsimus, kui palju uusi metsi istutatakse.

4. Strateegia lehekülgedel 19 ja 20 on mainitud riigiabi (state aid) reeglite muutmist paindlikumaks. On leitud, et see on vajalik avalikes huvides osutatavate teenuste (services beneficial to the public interest) subsideerimise takistuste tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks (identify and address possible hurdles). Kui põhimõtteliselt on kasulike tegevuste, näiteks ökosüsteemide taastamise toetamine kasulik ja positiivne, siis mõiste avalik huvi on paraku väga ebamäärane ja avab ulatuslikud võimalused kuritarvitusteks. Seni on näha olnud, kuidas mõned liikmesriigid kasutavad kurjasti ära metsabiomassi käsitlust taastuva energiaallikana ja subsideerivad tegevust, mis on suurendanud metsaraiet Natura 2000 võrgustiku aladel⁸. Hüppeline raieintensiivsuse kasv tuleneb nii kaitstavatel aladel kui ka

kaitseta aladel bioenergia tootmisest⁹. Seda on vaja kindlasti täpsemalt reguleerida, et metsaökosüsteemidele ei tekiks kasu asemel suurt kahju.

5. On tunnustamist väärt, et metsastrateegias käsitletakse bionergeetika kahjulikku mõju. Leiame samuti, et metsast saadud puidu põletamine tööstuslikus mahus ei ole käsitletav taastuva energiaallikana ning selline käsitlus viib metsaelupaikade hävinguni ja raskendab tunduvalt või muudab sootuks võimatuks ELi elurikkuse eesmärkide saavutamise. **Küll aga ei ole metsastrateegias ette nähtud bioenergeetika käsitluse kahjulike mõjude ärahoidmiseks toodud meetmed piisavad.** Palume need meetmed sätestada. Eestimaa Looduse Fond ja Läti Ornitoloogiaühingu 2020. aastal ellu viidud uuringu¹⁰ kohaselt on puitbiomassist tööstuslikus mahus põletamise eesmärgil pelletite jms tootmine juba viinud Natura 2000 võrgustikku kuuluvate metsaelupaikade ulatusliku hävitamiseni Eestis ja Lätis. **Primaarse puitbiomassi käsitlemine taastuva energiaallikana kätkeb endas suurt mõju kliimale ja elurikkusele ning ohustab eesmärkide saavutamist neis valdkondades.**

6. **Metsastrateegias tuleb rõhutada vajadust jätkuvalt ära hoida tarbetut nõudlust ja kehtestada tugevad regulatsioonid metsa väärtuste kaitseks.** Praeguses metsastrateegia versioonis sisaldub küllaltki põhjalik käsitlus ring- ja biomajandusest ning kaskaadkasutusest, kuid need üksi ei suuda ära hoida keskkonnakahju, mida põhjustab kasvav nõudlus puidutoodete järele.

7. **Eeltoodust tulenevalt leiame, et metsastrateegia tuleks viia kooskõlla keskkonna kõrgetasemelise kaitse põhimõttega, mis on üks ELi aluspõhimõtetest, ning sellest tulenevalt kooskõlla ka elurikkuse strateegiaga ning ELi õigusaktidega nagu loodusdirektiiv ja linnudirektiiv. Selleks on vajalik metsastrateegias:**

- a) asendusefekti asemel alustada ja keskenduda metsastrateegia kirjeldamisel metsa kui ökosüsteemi käsitlusega ning sellest lähtudes ehitada kogu strateegia üles metsakeskselt, mitte tööstusekeskselt;
- b) muuta metsaistutuse käsitlus ökosüsteemide kahjustamist õigustavast lähenemisest marginaalsemaks toetavaks meetmeks;
- c) näha ette oluliselt tõhusamad meetmed bionergeetika leviku ohjeldamiseks ja kahjuliku mõju piiramiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Laura Uibopuu

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator

Viited tekstis:

¹ COM(2021) 572 final.

² Leturcq, P. GHG displacement factors of harvested wood products: the myth of substitution. Nature 2020 (10). Veebis: <https://www.nature.com/articles/s41598-020-77527-8>.

- ³ EUROOPA LIIDU LEPINGU KONSOLIDEERITUD VERSIOON. Veebis: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016M/TXT&qid=1629997384872&from=EN>
- ⁴ Nõukogu 30.11.2009 direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta. Veebis: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0147&from=EN>.
- ⁵ Nõukogu 21. mai 1992 direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Veebis: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:31992L0043&from=EN>.
- ⁶ Viimase aja lahenditest märkimisväärselt Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades C-473/19 ja C-474/19, Föreningen Skydda Skogen Naturskyddsföreningen i Härryda, Göteborgs Ornitologiska Förening versus Länsstyrelsen i Västra Götalands län, B.A.B., U.T.B. Veebis: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238465&pageIndex=0&doclang=ET&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1098297>.
- ⁷ KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE. ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Veebis: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>.
- ⁸ Hidden inside a wood pellet: Intensive logging impacts in Estonian and Latvian forests. Eestimaa Looduse Fond, Läti Ornitoloogiaühing, 2020. Veebis: <https://elfond.ee/biomassreport>.
- ⁹ Ceccherini et al, Abrupt increase in harvested forest area over Europe after 2015. Nature, 2020. Veebis: <https://www.nature.com/articles/s41586-020-2438-y>.
- ¹⁰ https://media.voog.com/0000/0037/1265/files/Biomass_report_ENG%20_2020.pdf